

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

-

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

-

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

-

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua hankkeesta ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen kehittämiseksi.

Yleiset huomiot

Kuntaliitto ymmärtää tarpeen ampumaratojen nykytilanteen kehittämiseksi. Kuntaliitto kuitenkin arvioi, että nyt kyseessä oleva esitys nykyisessä muodossaan heikentää kuntien itsehallintoa, maankäytön suunnittelua ja eri toimintojen yhteensovittamista, ympäristön- ja vesiensuojelun tasoa,

maanomistajien asemaa sekä ampumaratojen lupamenettelyn ja valvonnan laatua. Esitys heikentää myös kuntalaisten ja muiden osallisten mahdollisuutta osallistua elinympäristöään koskevaan valmisteluun ja päätöksentekoon. Esitetyllä ilmoitusmenettelyllä ei voitaisi aidosti arvioida ampumaratojen vaikutuksia muuhun maankäyttöön ja kaavoitukseen, tulevaan yhdyskuntakehitykseen, mahdollisia vaikutuksia vesistöihin ja pohjavesiin, maaperän pilaantumiseen, haulien leviämiseen tai haitankärsijöiden asemaan.

Lainsäädäntöteknisesti luonnos on heikko, ja ehdotetun ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain suhde on epäselvä. Keskeiset lupaharkintaa koskevat säännökset ovat puutteellisia ja ehdotetun vähäistä ampumarataa koskevan ilmoitusmenettelyn soveltamisala on perustelematon.

Kuntaliitto yhtyy pääosin tässä lausuntopalvelussa aiemmin korkeimman hallinto-oikeuden, ympäristöministeriön, eduskunnan oikeusasiamiehen, oikeus-kanslerinviraston, Vaasan hallinto-oikeuden ja ELY-keskusten antamiin lausuntoihin. Kuntaliitto yhtyy myös eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian nä-kemykseen siitä, että esityksestä ei ilmene selvästi, miten nyt vaikeatulkinta-koetut ja soveltamisongelmia aiheuttaneet ympäristönsuojelulain säännökset ovat ampumaratalakiin siirtämisen seurauksena selkeytyneet.

Lisäksi alla esitettyjen perustelujen myötä Kuntaliitto esittää, että ehdotus perutaan toteuttamiskelvottomana ja täytetään hallitusohjelman tavoitteet ampumaratojen suhteen jo valmiiksi valmistellun uuden ampumaratamelu-asetuksen ja parempien lupahakemusten sekä näiden toimeenpanoon liittyvän rahoituksen kautta.

Ennakollisella sääntelyllä voidaan arvioida ja vähentää ampumaratojen ympäristölle aiheuttamia haittoja, joiden aiheutuminen ei ole riippuvaista niihin kohdistetusta sääntelystä. Nyt lausuttavana oleva ehdotus heikentäisi tätä mahdollisuutta. Jotta ympäristönsuojelun taso ei heikentyisi nykyisestä tasosta, vaativat vähäistä (10 000 laukausta) isommat ampumaradat sekä laajaa vaikutusten arviointia että arviointia tarvittavista määräyksistä. Kuntaliitto katsoo, että mikäli ympäristöluvan saaminen koetaan vaikeana, se ei johdu viranomaisten hidastelusta, vaan toiminnan todellisista ympäristövaikutuksista sijaintipaikallaan ja sen ympäristössä, niiden riittävän arvioinnin ja selvittämisen tarpeesta sekä myös lupahakemusasiakirjojen puutteellisuudesta ja niissä esiintyvistä jopa virheellisistä tulkinnoista.

Ampumaratojen toimintaedellytysten arvioinnin tulee siis perustua riittäviin selvityksiin, joiden arvioinnissa tarvitaan ympäristönsuojelullista osaamista. Kuntaliitto katsoo, että lupaprosessissa tarvittavien selvitysten vakioimisen kehittäminen samoin kuin soveltuvin osin yhteneväisten tarkkailumääräysten ja käsittelyaikojen nykyistä laajempi soveltaminen voi olla kannatettava asia. Näitä menettelyjä voidaan kuitenkin kehittää ympäristölainsäädännön sisällä.

Lausuntopyynnön mukaisessa ehdotuksessa viitataan valtioneuvoston myöhemmin antamiin asetuksiin, joiden sisältö ei ole lausuntoa annettaessa tiedossa. Näiden asetusten sisältö osaltaan vaikuttaa ehdotuksen arviointiin. Yleisesti voidaan todeta, että nykyisen ehdotuksen vaikutusten

arviointi suhteessa muun muassa alueidenkäyttölakiin, luonnonsuojelulakiin, perustuslain 15 §:n mukaiseen omaisuudensuojaan, haitankärsijöiden asemaan sekä viran-omaisten toimintaan ja tarvittavaan resursointiin kaipaa tarkempaa tarkastelua. Ehdotuksen suhde myös EU-sääntelyyn on ristiriitainen ja arvioinniltaan erittäin puutteellinen. Ehdotuksessa ei ole myöskään arvioitu tulevan sääntelyn suhdetta ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lakiin, ympäristövahinkorahastosta annettuun lakiin, naapuruussuhdelakiin, terveydensuojelulakiin, tai asetukseen vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista.

Esityksessä on nostettu esiin väitettyjä ongelmia kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten sekä hallintotuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Aikaisemmin tehdyt selvitykset ovat kuitenkin nostaneet ampumarataluvituksen suurimmiksi ongelmiksi hakemusten puutteet, hakijoiden huonot resurssit sekä radan sijoittamispaikkaan liittyvät ongelmat - pohjavesialueet, asutuksen ja vesistöjen läheisyys sekä kosteikat haulien osalta. Kuntaliitto pitää esityksessä esitettyjä käsityksiä viranomaistoiminnan hitaudesta ja ennakoimattomuudesta sekä perusteettomista vaatimuksista perustelemattomina ja virheellisinä. Esityksessä ei ole tuotu esiin, mihin aineistoon tai selvitykseen nämä käsitykset perustuvat.

Nykyisen ympäristönsuojelun ja terveyshaittasääntelyn alusta lähtien kuntien viranomaiset ovat vastanneet paikallisten ampumaratojen sääntelystä. Paikal-listen ympäristöä pilaavien toimintojen, kuten muun muassa ampumaratojen, moottoriurheiluratojen tai louhintahankkeiden aiheuttamien haittojen ehkäisy ja valvonta edellyttävät voimakasta paikallista olosuhdetuntemusta sekä eri intressien yhteensovittamista. Esityksessä tulisi arvioida toimivallan siirtämisen pois kunnilta vaikutusta kunnalliseen itsehallintoon ja kuntalaisten oikeuteen päättää omaan elinympäristöönsä vaikuttavista toiminnoista. Toimivallan siirtäminen Poliisihallitukselle tai Lupa- ja valvontavirastolle ei myöskään ratkaisisi ampumaratojen sijaintiin tai lupahakemusten laatuun liittyviä ongelmia.

Ehdotuksen mukainen sääntely ei huomioi terveydensuojelulain mukaista sääntelyä, jonka mukaan kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee tilanteessa, jossa toiminta aiheuttaa todettuja terveyshaittoja, antaa ampumaradalla kieltä tai yksittäinen määräys, jolla terveyshaitta poistetaan tai ehkäistään. Terveyshaitta ampumamelutilanteissa todetaan, kun asetuksen (545/2015) määräämät melun toimenpiderajat ylittyvät (asunnossa tai muussa oleskelutilassa). Näitä terveyshaittoja pystytään nykyisellään ehkäisemään jo ympäristölupamenettelyssä, mutta Poliisihallituksella ei todennäköisimmin ole riittävää osaamista terveydensuojelulain soveltamiseen. Terveydensuojeluviranomainen valvoo myös osaltaan sitä, että talousvesi täyttää terveellisyysvaatimukset ja antaa tarvittaessa määräyksiä tähän liittyen.

Vaikutukset kuntien maankäyttöön

Ehdotettu sääntelymuutos aiheuttaisi haasteita erityisesti kasvavien kaupunkien maankäytölle, kun ampumaratoja voitaisiin sijoittaa lähelle asuinalueita. Vaikutuksia olisi myös loma-asuntojen sekä virkistys- ja suojelualueiden käytölle aiheutuvan viihtyisyyshaitan myötä. Muutos merkitsisi myös rajoituksia naapurimaanomistajien mahdollisuuksiin käyttää kiinteistöjään. Kunnalle kuuluvat myös turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Kunnat luovat kaavoituksen keinoin turvallista ja terveellistä elinympäristöä alueidenkäyttölain mukaisesti.

Ampumarata-alueen sijoittuminen asutuksen lähelle voi rajoittaa kaupunkikehitystä, sillä ampumatoiminnasta aiheutuu väistämättä erityisesti sellaisia melu- ja turvallisuuskäsitteitä, jotka tulee huomioida kuntien maankäytössä. Mikäli ampumaratojen etäisyyttä häiriintyviin kohteisiin säädeltäisiin asetustasoisesti, aiheuttaisi se edelleen vaikutuksia kuntien kaavoitukseen ja vaikeuttaisi jo olemassa olevien, mutta vielä toteuttamattomien kaavojen toteutusta. Meluhaitan lisääntyminen ampumaratojen vaikutusalueilla, jotka voivat olla ympäristön olosuhteista riippuen laajojakin, heikentäisi myös ympäristönsuojelun tasoa.

Kuntaliitto huomauttaa, että Poliisihallituksella ei ole maankäytön onnistuneeseen ohjaamiseen tarvittavaa kaavoituksellista osaamista, kun taas ympäristönsuojeluviranomaiset sekä kunnan että valtion tasolla tekevät tiivistä yhteistyötä kaavoituksesta vastaavien viranomaisten kanssa. Kuntaliitto huomauttaa lisäksi, että kunnat vastaavat alueidenkäytön suunnittelusta alueillaan, joten Kuntaliitto pitää tärkeänä, että ampumaratojen sijoittaminen erityisesti uusien ratojen osalta perustuu oikeusvaikutteiseen ja lainvoimaiseen kaavaratkaisuun.

Erityisen tärkeää on, että ampumaratatoimintoja ei saisi tulevaisuudessakaan sijoittaa kaavan vastaisesti tai tulevaa kaavoitusta vaikeuttavasti.

Tätä ei Kuntaliiton näkemyksen mukaan ole esityksessä tarkasteltu riittävällä tavalla. Vaikka hallituksen esityksen 5 a §:n perusteluissa viitataan ympäristönsuojelulain 12 §:n velvoitteeseen kaavoituksen noudattamisesta, niin kyseessä ei kuitenkaan muutoksen myötä enää olisi ympäristönsuojelulain mukainen lupa. Tämän takia YSL 12 §:n mukainen velvollisuus kaavan noudattamisesta tulisi olla kirjoitettuna ampumaratalain 5 pykälään.

Meluvaikutukset

Ehdotuksen mukaan vähäisen ampumaradan raja olisi 100 000 laukausta vuodessa nykyisen rajan ollessa 10 000 laukausta, joka on määritelty sekä ampumaratatoiminnan BAT-oppaassa että AMPY-työryhmän oppaassa (Ympäristöministeriö 2012). Esityksestä ei käy ilmi, miten vähäisyys säilyisi BAT-oppaan ja AMPY-työryhmän oppaan perusteluihin verrattuna laukaussuorituksen nousussa 10-kertaiseksi. Haitallisten ympäristöön ja haitankärsijöiden elinoloihin kohdistuvien melupäästöjen määrä lisääntyisi merkittävästi laukaussuorituksen kasvessa näin suuresti. Käytännön kokemuksesta tiedetään, että kun 100 000 laukausta ammutaan pääsääntöisesti puolen vuoden aikana, aiheutuu toiminnasta usealla radalla merkittävää viihtyisyyshaittaa sekä merkittävää meluominaisuutta ohjeistuksen alittumisesta huolimatta. Näitä haittoja ilmenee jo huomattavasti pienemmillä laukaussuorituksilla ammuttaessa.

Lisäksi on huomioitava, että eri ammuntilajien ja asetyyppien meluominaisuustiedot voivat vaihdella, joten kohtuuttoman haitan syntymistä ei voi ratkaista asetustasoisesti. Mallinnoissa ei myöskään välttämättä tarkastella yksittäisellä radalla käytettävien meluisimpien asetyyppien aiheuttamaa meluominaisuutta, vaan mallinnuksen lähtötietoihin valitaan jokin yksittäinen yleinen ase-tyyppi. Mallinnoista ei myöskään aina esitetä ammuntoiminnan kaikkia melulähteitä (ns. suupamaus, lentoääni ja iskeymä-ääni), jolloin jokin suureista voi jäädä arvioimatta sen aiheuttamista merkittävistä meluvaikutuksista huolimatta. Lisäksi Kuntaliitto huomauttaa, että raskaiden aseiden ja räjäytysten sääntelyä ja ohjeistusta ei voida sellaisenaan soveltaa kiväärikaliperisten aseiden

melun arvioinnissa tai torjunnassa. Erityisen ongelmallista olisi melun osalta keskiarvosuureiden käyttö, joka edellä kuvatussa ammuttomuuden keskittymisestä kevään ja syksyn väliseen aikaan johtuen estäisi käytännössä monen yksityisomisteisen kiinteistön piha-alueen normaalin käytön sekä aiheuttaisi myös merkittävää häiriötä esimerkiksi päiväkotien, sairaaloiden ja virkistysalueiden käytölle. Koska Poliisihallituksella olisi käytännössä vain erittäin vähän resursseja valvoa toimintaa, kuormittaisivat häiritsemiset poliisien lisäksi myös kuntien viranomaisia.

Kokemuksesta tiedetään, että melumallinnus ei aina kykene antamaan vastauksia kaikkiin tilanteisiin, vaan esimerkiksi toteutettavien meluntorjuntarakenteiden todellinen vaikutus tulee todentaa mittauksin. Lisäksi melumallinnukset eivät faktisesti aina osoita vallitsevaa äänitasoa maastossa todellisten olosuhteiden ollessa sellaisia, että niitä ei voida mallinnuksessa reaalisesti huomioida. Myös mallinnustulosten esitys riittämättömän tarkalla karttapohjalla voi johtaa naapurikiinteistöjen osalta tilanteisiin, joissa tuloksia ei varmuudella voida esittää pelkän mallinnuksen perusteella. Melumallinnuksen laatijalla ei myöskään ole ympäristönsuojeluviranomaisen tavoin pääsyä kiinteistötietokantoihin, joiden kautta voidaan todeta ampumaradan meluvaikutusten piirissä olevien, meluhaitalle altistuvien asukkaiden määrä. Nämä epävarmuudet osaltaan aiheuttaisivat myös kunnille maankäytön suunnitteluun liittyviä epävarmuuksia ja valvontaviranomaisille työtaakkaa.

Ehdotuksen suhde lakiin eräistä naapuruussuhteista (26/1920)

Lain eräistä naapuruussuhteista 17 §:n 2 momentin mukaan arvioitaessa toiminnasta naapureille aiheutuvaa rasituksen kohtuuttomuutta on otettava huomioon paikalliset olosuhteet, rasituksen muu tavanomaisuus, rasituksen voimakkuus ja kesto, rasituksen syntymisen ajankohta sekä muut vastaavat seikat. Lain mukaan ei näin ollen voi säätää, että kaikissa ampumaratojen sijaintipaikoissa voitaisiin haittojen kohtuuttomuus määritellä kategorisesti ilman tapauskohtaista harkintaa esimerkiksi tiettyjen raja-arvojen alittuessa. Ehdotuksen mukaisen suuren laukausmäärän äänet aiheuttavat myös ohjeiden alittuessa merkittävää häiriötä, ja vaarantavat melupäästöjen vaikutus-alueella sijaitsevien kiinteistöjen omistajien perustuslaillisen omaisuudensuojan kiinteistöjen arvojen heikentyessä. Mikäli ampumaradoilla saisi ampua ehdotuksen mukaisia laukausmääriä jokaisena viikonpäivänä myöhään iltaan, ei kiinteistöjen piha-alueilla voisi viettää normaalia elämää tai esimerkiksi viikonloppuisin perhejuhlia, kun ampumaradalta kuuluisi jatkuvasti melua. Se, että melutasot alittuisivat mallinnuksen perusteella, ei kuitenkaan poista melusta aiheutuvaa häiriötä eikä haitankärsijöiden oikeutta hiljaiseen aikaan ja mahdollisuuden hyödyntää omia alueitaan normaaliin elämään tai elinkeinonharjoittamiseen.

Esitys ei koskisi kuntien terveydensuojelun tekemää valvontaa. Kunnan terveydensuojeluviranomaisen tulee myös naapuruussuhdehaittilanteessa, ennen asian vireille tuloa kärkeäoikeuteen, määrätä oman toimivaltansa rajoissa toiminta sellaiseksi, ettei terveyshaittaa aiheudu.

Vaikutukset vesistöihin, pohjaveteen ja talousveteen

Ehdotuksen mukainen kirjaus siitä, että maaperän tai pohjaveden pilaantumisen riskiä ei katsottaisi olevan, kun luvanhaltija noudattaisi ampumaratalain ja sen nojalla annettujen säännösten vaatimuksia sekä parhaita käyttökelpoisia tekniikoita, on yksinkertaistava. Se jättää kokonaan huomioimatta paikalliset olosuhteet, toiminnasta aiemmin aiheutuneen kuormituksen sekä toiminnanharjoittajan faktiset mahdollisuudet todella toteuttaa parhaita käyttökelpoisia tekniikoita, ja näin ollen edelleen lisäisi ympäristön pilaantumista tai sen vaaraa. Kuntaliiton näkemyksen mukaan esimerkiksi luokitelluille pohjavesialueille, tulvariskialueille tai kohteisiin, jossa ampumaratatoiminnasta voidaan arvioida aiheutuvan talousvesikaivojen pilaantumista tai sen vaaraa, tulee aina edellyttää ympäristölupaa. Tämä koskee erityisesti sellaisia ampumaratoja, jotka nykyisellään toimivat ilman ympäristölupaa ja joiden haitalliset ympäristövaikutukset ovat voineet kumuloitua jopa vuosikymmenten ajan.

Ampumaratatoiminnan lopettamiseen liittyvät vastuut

Ympäristönsuojelulaissa on sekä maaperän että pohjaveden pilaamiskiellot (YSL 16 § ja 17 §), joiden osalta vastuussa on aina ensisijaisesti pilaantumisen aiheuttaja. Alueen puhdistamisesta vastaa ympäristönsuojelulain perusteella ensisijaisesti ampumaratatoiminnan harjoittaja.

Ympäristönsuojelulain 133 §:n mukaan pilaajan vastuuta täydentävät alueen haltijan toissijainen sekä maaperän pilaantumisen osalta kunnan viimekätinen puhdistamisvastuu tilanteissa, joissa toiminnanharjoittaja ei täytä velvollisuuksiaan.

Ampumaratoja ylläpitävät tyypillisesti yhdistykset, joiden toimintaa saatetaan tukea ampumaratojen sijaintikuntien toimesta esimerkiksi edullisilla maanvuokrilla ampumaratojen sijaitessa kunnan omistamilla maa-alueilla. Tällöin kunnalla on riski joutua myös vastaamaan ampumaratatoiminnan aiheuttaman pilaantumisen puhdistamistoimista. Myös tarkkailuvelvoite voisi ehdotetun 9 d §:n 2 momentin mukaan tulla kunnalle alueen haltijana, mikä olisi kunnille niiden lakisääteisiin tehtäviin kuulumaton velvoite ja ylimääräinen taloudellinen rasite. Mikäli edes osa toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista tiedettäisiin jäävän ampumaradan sijaintikunnan rahoitettaviksi, kannustaisi se osaltaan ympäristövastuiden lievempään tarkasteluun kuin ympäristölainsäädännön perusperiaatteiden mukaisessa tilanteessa, jossa vastuut kohdistuvat pilaantumisen aiheuttajaan.

Turun ja Helsingin kaupungeille on ympäristönsuojelulain 138 §:n nojalla siirretty toimivalta pilaantuneen maaperän ja pohjaveden puhdistusta koskeissa asioissa omilla alueillaan. Myös muilla kunnilla on mahdollisuus siirtää pilaantuneisiin maihin liittyvää toimivaltaa itselleen.

Ampumaradat aiheuttavat vakavan maaperän pilaantumisen uhkan. Nyt ehdotettu esitys lisää merkittävästi maaperän pilaantumisen riskiä ampumaradoilla. Ympäristönsuojelulain 133.3 §:n mukaan kunnalla on viimekätinen vastuu ampumaratojen maaperän puhdistamisesta. Kuntaliitto edellyttääkin, että jos tämä esitys etenee, niin kunnan puhdistamisvastuu tulee ympäristönsuojelulaista ampumaratojen osalta poistaa.

Lupa- ja valvontaviranomaiset

Hankkeen yhtenä tavoitteena on suunnitellun lupaviranomaisen, eli Poliisihallituksen, asiantuntemuksen lisääminen. Nykyisellään Suomessa on jo asian-tunteva lupaviranomainen, jona toimii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen tai valtion lupa- ja valvontaviranomainen. Poliisihallituksella on ollut sekä tahtoa että tarvetta lisätä yhteistyötä ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa myös siitä näkökulmasta, että Poliisihallituksella ei ole varsinaista ympäristönsuojelullista osaamista. Esimerkiksi mahdollisissa rikkomustilanteissa poliisi esitutkintaviranomaisena yleisesti toivoo, että ympäristönsuojeluviranomainen määrittelee, mikä rikkomus ja millä perusteilla on kulloinkin kyseessä.

Toimivallan siirto sellaiselle viranomaiselle, jolla ei yleisesti ole ympäristöllisissä asioissa toimivaltaa, ei olisi tehokasta julkisten resurssien käyttöä. Myös Poliisihallitukselle esitetty velvoite ampumaratojen valvontaa koskevasta suunnitelmasta olisi päällekkäistä ympäristönsuojeluviranomaisen jo te-kemän työn kanssa. Ampumaradat kuuluvat nykyiselläänkin kattavasti ympäristönsuojeluviranomaisten lakisääteisiin valvontasuunnitelmiin ja -ohjelmiin, ja radoille on tehty riskinarvioita asiantuntevien viranomaisten toimesta. Onkin mahdollista, että esityksen kaltainen toimivaltajako ei todellisuudessa toisi taloudellisia kustannussäästöjä edes kunnille, joiden ympäristönsuojeluviranomaisille tulisi kuormitusta lausuntojen ja muutoksenhaun muodossa. Kuntaliitto toteaaakin, että ympäristöperusoikeus toteutuu parhaiten ja merkittävästi esitystä asiantuntevammin ympäristönsuojeluviranomaisen toimesta ympäristönsuojelulakia soveltamalla ja ympäristöllistä sääntelyä kehittämällä.

Myös ehdotuksen mukainen sääntely jo lainvoimaisten lupamääräysten muuttamisesta olisi toteutuessaan hyvän hallintotavan, ihmisten oikeusturvan ja luottamuksen suojan vastaista. Lainvoiman saavuttaneissa ympäristöluvista on arvioitu kunkin toiminnon osalta tarpeelliset määräykset, joita voidaan muuttaa vain toiminnan tai olosuhteiden muutosten sen mahdollistaessa. Tällöinkin muutosten tulee perustua riittäviin asianosaisten kuulemisiin sekä selvityksiin ja arviointiin toiminnan ympäristövaikutuksista. Kuntaliitto katsookin, että jo toiminnassa olevia, ympäristöluvitettuja ampumaratoja ei tule siirtää ilmoitusmenettelyn piiriin.

Ampumaratojen työllistävä vaikutus lupa- ja valvontatehtävissä voi paikallisesti olla merkittävä. Esityksen mukainen kahden henkilötyövuoden lisäys Poliisihallitukselle vastaa pahimmillaan yhden yksittäisen ampumaradan vaatimaa henkilöresurssia ennakko- ja jälkivalvontaan kohdistuen. Hankkeen mukainen esitys poistaisi toteutuessaan ampumaratojen todellisten haitallisten ympäristövaikutuksen ennakko- ja jälkivalvonnan sekä haitankärsijöiden oikeusturvan, kun toiminnasta aiheutuvien haittojen ilmoittaminen viranomaiselle ei johtaisi asian selvittämiseen. Hallituksen esityksen mukaan ampuma-radan päästöjen tarkkailu ja valvonta olisivat radan ylläpitäjän ja valvontaviranomaisen vastuulla, eikä näitä tehtäviä sisällytettäisi esimerkiksi ratavastaavan tehtäviin. Poliisin toimiessa valvontaviranomaisena tulisi väistämättä eteen tilanteita,

joissa ympäristön ja haitankärsijöiden etua ei valvoisi kukaan. Käytännössä iso osa ampumaradoista olisi ainoastaan puutteellisen omavalvonnan piirissä.

Ympäristönsuojeluasioiden lupamenettely Poliisihallituksessa, jossa ei ole tarvittavaa asiantuntemusta eikä resurssia ei tule lyhyellä aikajaksolla onnis-tumaan, jos vastaavia resursseja ei siirretä esim. Lupa- ja valvontavirastosta Poliisihallitukseen.

Parhaiden käyttökelpoisten tekniikoiden mukainen riskien hallinta on sekä asiantuntemusta vaativaa että kallista, joten on perusteltua ajatella, että toiminnanharjoittajat tarvitsevat apua myös viranomaiselta näiden toimien suorittamisen neuvonnassa ja toimien riittävyyden arvioinnissa. Tähän tarvittava asiantuntemus löytyy ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Kuntaliitto toteaa myös, että ympäristön yleistä etua valvovilla ympäristön-suojeluviranomaisilla tulee olla oikeus laittaa vireille ehdotuksen 7 §:n mukainen luvan peruuttaminen tai 8 §:n 3 momentin mukainen toiminnan kieltäminen.

Kuuleminen ja muutoksenhaku

Ehdotettuihin menettelyihin ei liittyisi lainkaan ympäristönsuojelulain mukaista laajaa osallistumismenettelyä. Kuntaliitto pitää luonnosta perustuslain 20 §:n ja Århusin sopimuksen turvaamien laajojen osallistumisoikeuksien kanssa ristiriitaisena ja toteuttamiskelvottomana. Ehdotus heikentäisi asukkaiden, muiden yritysten ja yhteisöjen mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon.

Myöskin asianosaisten muutoksenhakuoikeutta ehdotetaan kavennettavan. Kuntaliitto näkee tämän vakavana oikeusvaltion perusperiaatteita rikkovana kehityskulkuna. Tärkeä osa eri ympäristöä pilaavien toimintojen hyväksyttävyyttä on myös asukkaiden mahdollisuus vaikuttaa omaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon ja tarvittaessa asianosaisena saattaa päätökset tuomioistuimen arvioitavaksi.

Myös valvonnan ja hallintopakon poistaminen viranomaisen keinovalikoimasta ovat merkittävä heikennys oikeudettoman tilan toteamiseen ja oikeudellisen tilan palauttamisen turvaamisessa. Myös ehdotuksen 15.2 §:n mukainen esitys siitä, että ampumaradalla voitaisiin aloittaa muutoksenhausta huolimatta ja että muutoksenhakutuomioistuimella voisi määrätä toisin vain painavasta ja perustellusta syystä määrätä toisin, on vastoin yleistä hallintopäätöksiä koskevaa menettelyä. Se osaltaan sekä heikentää haitankärsijöiden oikeusturvaa että lisää viranomaisille ja hallintotuomioistuimelle aiheutuvaa taakkaa.

SUOMEN KUNTALIITTO

Marko Nurmikolu

Päivi Paavilainen

Johtava juristi

Ympäristöpäällikkö

Paavilainen Päivi
Kuntaliitto